

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет музичного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії ХДАК

Наталія РЯБУХА

ПРОГРАМА

ТВОРЧОГО КОНКУРСУ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

для вступників на основі повної загальної середньої освіти (ПЗСО) та спеціалізованої професійної музичної освіти, здобутої як в національних спеціалізованих закладах освіти (музичних середніх спеціалізованих школах-інтернатах та обдарованих дітей) так і в закладах спеціалізованої професійної освіти (музичних училищах, училищах культури, мистецтв) (НРК5), де після виконання освітньої програми випускникам присуджується освітня кваліфікація молодшого спеціаліста

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 025 «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»

Освітня програма «НАРОДНИЙ СПІВ»

Розглянуто і затверджено
на засіданні Ради факультету
музичного мистецтва
протокол № 8
від 11.03. 2024 р.

Харків – 2024

На дану спеціалізацію приймаються особи, які не мають хвороби голосового апарату.

Творчий конкурс проводиться з метою виявлення вступників, спроможних під час навчання в ХДАК досягти відповідного професійного рівня майстерності та отримати необхідні знання для подальшої творчої діяльності в галузі музичного мистецтва.

До складання вступних випробувань допускаються особи, які мають документ про підготовку відповідно до спеціальності 025 «Музичне мистецтво» за програмами закладів вищої освіти I та II рівня акредитації, а також особи, які мають документ про повну загальну середню освіту і спеціалізовану професійну музичну освіту (здобуту в коледжах, училищах або у спеціалізованих музичних школах-інтернатах), відповідно до програм вищих музичних навчальних закладів I-II рівня акредитації. **Ці вимоги відповідають Стандарту вищої освіти за спеціальністю 025 Музичне мистецтво (с. 13 Пояснювальної записки), затвердженого Наказом МОН від 24 травня 2019 р. № 727.**

Під час випробування абітурієнт повинен виявити

Знання:

- жанрів пісенного фольклору України, особливості їх тематики і виконання;
- календарних та родинних обрядів в українській традиції, під час яких виконуються пісні;
- основних епічних жанрів, тематику побутових пісень;
- лірики українського фольклору;
- професійних творчих колективів України і навчальних закладів народного напрямку;
- персоналій видатних співаків - інтерпретаторів народного напрямку;
- загальних положень про специфіку народної манери співу, різновиди вокальних манер народного виконавства.

Уміння:

- орієнтуватися в жанрових особливостях концертного репертуару (народні пісні, обробки народних пісень, сучасні оригінальні композиції, створені на основі народнопісенного матеріалу);
- аналізувати художні засоби народного поетичного тексту;

Наявність навичок:

- основ професійного дихання співака;
- акторської майстерності, сценічної культури;
- використання власних природних здібностей;
- темпо-метро-ритмічного контролю;
- динамічної процесуальності;
- володіння власними емоціями;
- визначення та побудови інтервалів, акордів від ноти та гам.

На період воєнного стану творчий конкурс проводиться в дистанційному режимі і складається з двох елементів:

– **«Виконавська майстерність»** - оцінка виконавської майстерності абітурієнта за відеозаписом виступу з виконавською програмою. Абітурієнти завчасно надсилають відеозапис або доступ на посилання відеозаписів (розміщених на платформі YouTube) виконавської програми творчого конкурсу на електронну адресу приймальної комісії.

– **«Основи теорії та історії музичного мистецтва»** – оцінка знань абітурієнта в режимі он-лайн в реальному часі (теоретичний елемент). Термін проведення (а також термін проведення консультації) буде розміщено додатково на сайті академії (в розділі «Розклад вступних іспитів»).

Перший елемент творчого конкурсу – **«Виконавська майстерність»** – передбачає:

– виконання народної пісні без супроводу (у відповідній манері фольклорного солоспіву або в народно-академічній манері);

– виконання обробки народної пісні з супроводом або одного сучасного твору народного напряму чи в народному стилі виконання.

Вимоги до відеозапису виконавської програми. Відеозапис виступу з виконавською програмою, який абітурієнт завчасно надсилає до приймальної комісії перед початком творчого конкурсу, має бути зроблений без монтажу та спеціальних ефектів, а також якісним за звуковими й візуальними параметрами; в кадр має бути вміщений виконавець повністю в анфас; програма записується одним файлом; відео має бути підписано ім'ям та прізвищем виконавця, рік, програма, що виконується.

ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

для солоспіву

1. Балади. Родинно-побутові стосунки / Упоряд. О. І. Дей та ін. К. : Наук. думка, 1998. 528 с.

2. «Була собі Марієчка» муз. І. Сльоти, сл. О. Матійка / І.М. Сльота «...З твого серця». К.: «Арфа», 1996.

3. «Бурсацька колядка» (солоспів). «Ой, сади, мої сади» (козацька, солоспів) / Л.І. Новикова Пісні Слобідської України : навч. пос. Харків: ТО Ексклюзив. 2006.188 с.

4. «Весняночка – паняночка» (весняна, солоспів) «Суботонька – неділенька» (весільна, солоспів) Обрядові пісні Слобожанщини (Сумський регіон) Фольклорні записи В.В. Дубравіна. Суми : ВТД «Університетська книга», 2005. 446 с.

5. «Пісня про матір» муз. І. Поклада, сл. Б. Олійника у зб.: Матвієнко Ніна «Ой виорю нивку широкоюю». К. : УЦНК «Музей Івана Гончара», 2009. 576 с.

6. Матвієнко Ніна. Ой виорю нивку широкоюю. К. : Український центр

народної культури «Музей Івана Гончара», 2003. 576 с.

7. Народні пісні: Записи Людмили Єфремової. К. : Наукова думка, 2006. 575 с.

8. Обрядова творчість фольклорних осередків історичної Харківщини : методичні матеріали до засвоєння і творчого втілення обрядової та народнопісенної культури / В.М.Осадча. – Харків : ХОЦНТ : Видавець Савчук О.О., 2010. 136 с.

9. «Скаче в полі білий кінь» сл. А. Лихошвая, муз. О. Чухрая / О.І. Чухрай «Диво всепрощеної любові». Полтава, 2008. 250 с.

10. «Сонечко любові» муз. О. Чухрая, сл. В. Назаренка / О. Чухрай «Сонечко любові». Полтава: «Криниця», 1996.

11. «Тополі» муз. І. Сльоти, сл. М. Бакая / І.М. Сльота «...З твого серця». Київ: «Арфа», 1996.

12. Пісні Слобідської України. Фонографічна збірка. Пісні Лебединщини. Вип. II. / Збирацька робота, розшифр. нотних текстів О.І. Стеблянка. упор. Л. Новикової. Харків: Майдан, 1998. 201 с.

13. Укр. нар. пісні в супроводі баяну «Співає Раїса Кириченко» / Склад. М.Д. Шраменко. Київ : Музична Україна. 1998.

14. Укр. нар. пісні для голосу без супроводу і в супроводі хору та інструментального ансамблю «Співає Ніна Матвієнко» / Склад. М.Д. Шраменко. Київ : Музична Україна. 1987.

15. Українські народні пісні про кохання / Упоряд. В.К. Пономаренко. – Київ: Музична Україна, 1992. 159 с.

16. Українські народні пісні у записах М.В. Лисенка / Упоряд. Л.А. Єфремова. Київ: Музична Україна, 1991. 352 с.

Другий елемент творчого конкурсу – «**Основи теорії та історії музичного мистецтва**» – передбачає перевірку загальнокультурного та музично-теоретичного рівню підготовки абітурієнтів в межах програм вищих музичних закладів освіти I-II рівнів акредитації, а саме:

– знання основ теорії музики та сольфеджіо вміння визначити на слух, будувати та проспівати від звука (вгору або вниз) мажорні (натуральні, гармонічні, мелодичні), мінорні (натуральні, гармонічні, мелодичні) гами до п'яти знаків; інтервали – хроматичні, діатонічні та характерні (з розв'язанням, визначенням тональностей); акорди – збільшені та зменшені тризвуки з обертанням, септакорди домінантної та субдомінантної груп з обертанням, розв'язанням, визначенням тональностей.;

– знання музичної літератури і творчості композиторів в обсязі навчальних курсів закладів музичної освіти I-II рівнів акредитації та музичних шкіл;

– знання основних термінів загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи).

Другий елемент творчого конкурсу буде проведений в он-лайн режимі в реальному часі. Термін його проведення (а також термін проведення консультації) буде розміщено додатково на сайті академії (в розділі «Розклад вступних іспитів»).

Для складання другого елемента творчого конкурсу абітурієнт повинен мати технічні засоби, необхідні для участі в ньому в режимі он-лайн в реальному часі. Посилання та коди доступу до участі у конкурсі абітурієнт отримує заздалегідь на електронну адресу, вказану при надсиланні відеозапису виступу.

Загальна (за двома елементами творчого конкурсу) оцінка виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів).

Структура оцінки, порядок оцінювання підготовленості вступників

Структура оцінки

за проходження першого елемента творчого конкурсу
«Виконавська майстерність»

№	Основні завдання першого елемента творчого конкурсу	Кількість балів
1.	Виконання народної пісні без супроводу (у відповідній манері фольклорного солоспіву або в народно-академічній манері)	1-50
2.	Виконання обробки народної пісні з супроводом або сучасного твору народного напрямку чи в народному стилі виконання	1-50
Максимальна кількість балів		100

Структура оцінки

за проходження другого елемента творчого конкурсу
«Основи теорії та історії музичного мистецтва»

№	Основні знання та вміння, які перевіряються під час другого елемента творчого конкурсу	Кількість балів
1.	Знання теорії музики та сольфеджіо, вміння виконувати практичні завдання (визначення на слух, побудова та спів інтервалів, акордів тощо)	1-20
2.	Знання народнопісенного репертуару та його класифікації за жанрами	1-15
3.	Знання особливостей жанру та стилю народних пісень і творчого доробку видатних виконавців	1-15
4.	Вміння проаналізувати основні особливості виконаних творів (жанрово-стильову специфіку, емоційно-образний зміст, форму, виконавські особливості)	1-15

5.	Знання загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи)	1-15
6.	Знання музичної літератури і творчості композиторів, загальновідомої методичної літератури та періодичних видань в галузі музичного мистецтва в обсязі курсів вищих закладів освіти I-II рівня акредитації	1-20
Максимальна кількість балів		100

Абітурієнти, які отримали під час творчого конкурсу **менше 124 балів**, до участі в конкурсі щодо зарахування для здобуття освіти не допускаються.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ АБІТУРІЄНТІВ,
ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО ХДАК У 2024 РОЦІ
на спеціальність «Музичне мистецтво»**

Рівні оцінки	Критерії оцінювання
1. Початковий до 123 балів	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання творчого конкурсу. Не володіє вокально-виконавськими навичками, знаннями з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Відсутні вокальні дані й музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання творчого конкурсу. Майже не володіє вокально-виконавськими навичками, знаннями з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Відсутні вокальні дані й музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання творчого конкурсу. Володіє вокально-виконавськими навичками на низькому рівні. Має фрагментарні знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Майже відсутні вокальні дані й музичні здібності.
2. Середній 124 – 149 балів	Абітурієнт виконав (відповів) деякі завдання творчого конкурсу, але продемонстрував початковий рівень вокального виконання. Абітурієнт продемонстрував дуже слабкі знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва», що свідчить про обмеженість його загальнокультурного рівня. Вокальні дані та музичні здібності присутні на дуже низькому рівні.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання творчого конкурсу, але продемонстрував дуже низький рівень вокального виконання. Абітурієнт продемонстрував слабкі знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва», що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень. Вокальні дані та музичні здібності присутні на низькому

	рівні.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання творчого конкурсу, але продемонстрував низький рівень вокального виконання. Абітурієнт продемонстрував невпевнені знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва», що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень. Вокальні дані та музичні здібності присутні на не достатньому рівні.
3. Достатній 150 – 175 балів	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання творчого конкурсу, але програма з вокалу не в повній мірі відповідає приймальним вимогам. Має достатньо розвинутий вокально-мовленнєвий апарат автентичного або народно-хорового виконання, але вокальні, сценічні дані та музичні здібності розвинені неповно, виявляє добрі знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва» на достатньому рівні.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання творчого конкурсу, але програма з вокалу не в повній мірі відповідає приймальним вимогам. Абітурієнт має добре розвинутий вокально-мовленнєвий апарат автентичного або народно-хорового виконання, виявляє добрі вокальні та сценічні дані, музичні здібності, знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва».
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання творчого конкурсу, програма з вокалу відповідає приймальним вимогам. Абітурієнт має добре розвинутий вокально-мовленнєвий апарат автентичного або народно-хорового виконання. Володіє достатніми навичками аналізу матеріалу, добрими вокальними даними та музичними здібностями, може самостійно виправити допущені помилки, виявляє добрі знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва».
4. Високий 176 – 200 балів	Абітурієнт виконав (відповів) усі завдання творчого конкурсу. Програма з вокалу повністю відповідає вимогам. Абітурієнт має високорозвинений вокально-мовленнєвий апарат автентичного або народно-хорового виконання. Проте, водночас, недостатньо чітко подана форма виконаних творів, манера виконання недостатньо характерна для регіональної співочої традиції. На достатньо високому рівні продемонстрував знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Досить вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.

	Абітурієнт виконав (відповів) усі завдання творчого конкурсу. Програма з вокалу повністю відповідає вимогам. Абітурієнт має високорозвинений вокально-мовленнєвий апарат автентичного або народно-хорового виконання. Проте, водночас, присутні незначні огріхи в відчутті форми, в манері виконання, недостатньо відображається регіональна співоча традиція виконаних творів. На високому рівні продемонстрував знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.
	Абітурієнт бездоганно виконав (відповів) усі завдання творчого конкурсу. Програма з вокалу повністю відповідає вимогам і виконана на дуже високому художньому рівні. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат автентичного або народно-хорового виконання. Продемонстрував усебічні знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барська З. Гармонічне сольфеджіо на основі української музики. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2017. 80 с.
2. Бенч-Шокало О. Український хоровий спів: Актуалізація побутової традиції : навч. посіб. — Київ: Ред. журн. «Укр. світ», 2002.
3. Верещагіна О., Холодкова Л. Історія української музики ХХ століття : навч. посіб. К. : Освіта, 2008.
4. Іваницький А. Український музичний фольклор : підручник для вищих учбових закладів. Вінниця: Нова книга, 2004.
5. Іваницький А.І. Українська народна музична творчість: Навч. посібник / Під ред. М.М. Поплавського. 2-е вид., допрацьоване. Київ : Музична Україна, 1999. 222 с.
6. Іваницький А. І. Хрестоматія з українського музичного фольклору (з поясненнями та коментарями). Навчальний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I–IV рівнів акредитації. Вінниця : НОВА КНИГА, 2008. 520 с.
7. Історія української музики. В 6 т. : наук. видання / АН УРСР. Ін-т мист-ва, фолькл та етногр. ім. М. Т. Рильського; Ред. кол. М. Гордійчук і ін. (голова), О. Костюк, Т. Булат та ін. К. : Наук. думка, 1989-2004. ТТ. 1–5.: Т.1 (від найдавніших часів до середини ХІХ ст.). К., 1989; Т.2 (друга половина ХІ ст.). К., 1989.; Т.3 (кінець ХІХ – початок ХХ ст.). К., 1990.; Т.4 (1917 – 1941). К., 1992.; Т.5 (1941 – 1960). К., 2004.
8. Кияновська Л. Українська музична культура 2-е вид. Тернопіль, 2000. 316 с.

9. Кияновська Л.О. Стильова еволюція галицької музичної культури ХІХ – ХХ ст. Т. : Астон. 2000. 340 с.
10. Осадча В.М. Обрядова пісенність Слобожанщини : навч. посіб. Х. : Видавець Савчук О. О., 2011. – 184 с.
11. Павлишин С. Музика двадцятого століття: навч. посіб. Львів : БаК, 2005. 232 с.
12. Павлюченко С. Елементарна теорія музики. К., 1980. 211 с.
13. Смаглій Г. Основи теорії музики: підручник для навчальних закладів освіти культури і мистецтв. Харків : Факт, 2005. 384 с.
14. Шип С. Музична форма від звуку до стилю: навч. посіб. К.: Муз. Україна, 1998.
15. Ярко М., Ластовецький М., Каралюс М. Історія зарубіжної музики: організаційно-методичні матеріали до самостійної роботи студентів. Дрогобич: РВВ ДДПУ ім. І.Франка, 2016. 128 с.